

Diumenge 1 d'Advent / C

1 lectura. **Jeremies 33,14-16** Aquells dies serà salvat el país de Judà.

Quan arriba l'Advent el leccionari ens fa prendre consciència que la gràcia de Déu és present per a oferir-nos noves possibilitats d'alliberament i de plenitud: Déu es disposa sempre a fer coses noves, a prendre noves iniciatives per a la vida de les dones i els homes.

En un moment de gran trasbals en la història del poble de Déu, quan la monarquia de David va caure, la Ciutat Santa de Jerusalem va ser destruïda pels babilonis i la població deportada, el profeta anuncia en nom de Déu que les coses canviaran: «Vindran dies... Aquells dies serà salvat el país de Judà». La notícia joiosa és que Déu farà revivre la casa de David. La imatge que ens presenta és la d'un arbre immens caigut, d'on, inesperadament, sortirà un plançó –un rebrot– que portarà a compliment la promesa del Senyor de fer revivre la casa de David, extingida per la força de les armes del poderós imperi neobabiloni. La imatge ens porta a contemplar una vida que surt de

manera inesperada, després de la mort, de l'arbre abatut. Però aquest plançó no és un brot ordinari que intentarà preservar el darrer vestigi de l'arbre que en altre temps fou poderós, sinó que «es comportarà amb justícia i bondat». Quan arribi aquest nou membre de la família de David, el país «serà salvat» i la ciutat de Jerusalem «viurà confiada». L'obra d'aquest nou rei no serà altra cosa que l'acció del mateix Déu d'Israel, per això rebrà el nom de «El-Senyor-és-el-nostre-bé».

L'Advent porta alegria al cor de les persones fidels perquè és el temps que ens fa especialment present la vinguda del Fill de Déu. L'amor de Déu troba l'acompliment desitjat en la salvació de les persones, en la seva presència en la vida de la gent. El temps de dolor i dissort s'acaba quan apareix en la història aquest plançó que és designat amb el nom salvífic de «El-Senyor-és-el-nostre-bé».

2 lectura. **1 Tessalonicencs 3,12-4,2** Que el Senyor faci créixer fins a vessar l'amor que us teniu.

Les epístoles sovint fa referència a fets que s'han esdevingut en el passat amb la finalitat de definir el camí de vida per al present –tant per a l'autor de la carta com per als qui la reben: lector i oients– i –per al que es pugui anticipar– per al futur.

Aquesta carta tracta del ministeri de Pau a la ciutat de Tessalònica, després d'haver estat maltractat a la ciutat veïna de Filips. Pau va treballar de valent a Tessalònica i hi va ser ben rebut. Després de la partença de l'apòstol, Timoteu, company en la tasca apostòlica, va ser enviat allí per a encoratjar-los.

La carta, doncs, va ser escrita després del report que Timoteu va fer a Pau. En el fragment que proclamem avui hi trobem una expressió de l'amor que l'apòstol manifesta envers els creients de Tessalònica i una petició a Déu perquè faci créixer en la santedat el cor dels creients amb vista a «el dia que Jesús, el nostre Senyor, vindrà amb els seus sants». Aquesta vinguda no

és una amenaça sinó, al contrari, una conclusió de la història humana, quan la vida fidel de les persones creients assolirà la llum plena.

La vida creient és la resposta a un «ensenyament» rebut «de part de Jesús, el Senyor» que té com a finalitat «la manera de comportar-vos i d'agradar a Déu». Això omple de sentit la vida creient.

3lectura. Lluç 21,25-28.34-36 Estigueu alerta pregant en tota ocasió.

Aquest text evangèlic és sorprenent: ¿Quina relació hi pot haver entre l'espera del naixement d'un infant i «els bramuls de la mar embravida» i «els desastres que sobrevindran arreu del món»?

El llenguatge apocalíptic ens resulta molt estrany i difícil de comprendre. ¿Què vol dir que quan hàgim vist que «fins l'estelada del cel trontollarà» veurem «el Fill de l'home sobre un núvol»?

Per als bon coneixedors de l'Esriptura, aquest text evangèlic és un *patchwork* (labor de retalls) de frases de l'Antic Testament (hi ha al·lusions a Joel 2,30; Isaïes 24,19; Salm 89,9): es tracta de l'ús de llenguatge fortament imaginatiu per a anticipar esdeveniments fonamentals que superen l'espai i el temps, que van més enllà de la història: la intervenció de Déu –certa i inevitable–. El que és fonamental és saber quina ha

de ser l'actitud humana apropiada davant de la intervenció del Senyor.

El text evangèlic insisteix en el fet que aquests signes del futur han esdevingut, de fet, signes del present: de la mateixa manera que la brotada dels arbres indica que l'estiu és a prop, la promesa de Jesús sobre la seva vinguda –ell és sempre a prop– és digna de confiança, com ho són les paraules de l'Esriptura.

Estar alerta i esperar no és pas fàcil perquè hi ha moltes coses que ens distreuen. L'evangeli, en la seva saviesa infinita, ens adverteix de no oblidar el sentit darrer de totes les coses per culpa de les coses immediates: en realitat tot l'univers sap que té els dies comptats perquè res no és el que sembla. El Fill de l'home és la clau del sentit de tot: per això cal vetllar.

JOAN FERRER

Diumenge 2 d'Advent / C

1 lectura. Baruc 5,1-9

Déu conduirà Israel, ple d'alegria, a la llum de la seva glòria.

El llibre de Baruc és en realitat una compilació de textos esparsos feta probablement al llarg del segle II abans de Crist però posats sota el patronatge del famós secretari del profeta Jeremies, que va viure en el moment de la gran crisi causada per l'Imperi neobabilònic, que acabà amb la destrucció de Jerusalem i el temple i la deportació de la casa reial i de la part més important de la població de Judà a Babilònia.

El fragment que la litúrgia d'avui ens proposa forma part d'una homilia profètica que s'inspira molt de prop en els textos del profeta anònim del temps de la deportació a Babilònia que coneixem com el Segon Isaïes, que té els seus poemes i oracles recollits en els capítols 40-55 del llibre d'Isaïes.

Baruc fa un aplec de símbols i d'imperatius joiosos: «Treu-te el vestit de dol... posa't al front per diadema la glòria de l'Etern». La destinatària és Jerusalem personificada, segons la gran

tradicció profètica. La ciutat destruïda rep un missatge joios: s'ha d'alçar per mirar cap a orient –on hi ha Babilònia i els seus fills deportats– per veure la realització de l'obra de Déu: «Quan van sortir de tu, caminaven escortats d'enemics, però ara Déu te'ls retorna portats gloriosament com en un tron reial». El missatge de Baruc continua amb l'ordre donada als turons i a les muntanyes d'abaixar-se «perquè Israel camini segur sota la glòria de Déu.» El text és un ressò ben clar d'Isaïes 40,3-4, que és el text citat en el fragment de l'evangeli que proclamem avui.

El centre del missatge de Baruc és el reconeixement de l'obra de Déu: «Déu conduirà Israel, ple d'alegria, a la llum de la seva glòria, amb aquella bondat i aquell amor que li són propis».

La paraula de Déu ens mostra la manera de fer de Déu: guiar les persones, amb goig, pels camins de l'amor, que són el senyal inequívoc de la seva presència.

2 lectura. Filipencs 1,4-6.8-11

Que el vostre amor s'enriqueixi més i més, fins a vessar.

La carta de Pau a la comunitat cristiana de Filips és una acció de gràcies que presenta de forma succinta un tema fonamental: Déu, que sempre és digne de confiança, portarà a acompliment allò que ha començat.

Hi ha una dinàmica essencial que va «des del primer dia» «fins al dia de Je-

sucrist». Aquí es troben l'obra de Déu i la tasca que han de fer les comunitats cristianes. El terme «dia» té una llarga història en la tradició bíblica, des del profeta Amós. Aquí «el primer dia» és el de la recepció inicial de l'Evangeli de Jesucrist: el fet d'haver escoltat la paraula de la gràcia salvadora de Déu i de

compartir-la amb els altres és com un nou Edèn, un començament de vida –la creació d’una cosa completament nova–; però el dia final és «el dia de Jesucrist», que constitueix l’horitzó de sentit de la vida.

L’Església viu entre aquests dos dies: a nosaltres ens toca de viure en un món expectant però inacabat. El nostre temps és un temps propici per a l’ac-

tivitat de Déu, en una realitat que ha començat el mateix Déu i no pas nosaltres, els lectors de la carta de Pau. I el Déu que ha començat aquesta obra cabdal, certament la portarà a terme.

Pau demana a Déu, en la segona part de la lectura d’avui, que l’amor sigui la càrrega que les comunitats van acumulant en el camí fins al dia definitiu de la trobada amb l’Estimat.

3lectura. Lluç 3,1-6

Una veu crida en el desert: obriu una ruta al Senyor.

L’evangeli comença de manera un xic abrupta recordant els noms dels qui tenien el poder en el món en el moment de la predicació de Joan.

Joan és presentat com a «fill de Zacaries». Nosaltres, lectors de l’evangeli, ja sabem que és el fill dels perplexos Zacaries i Elisabet, la història dels quals se’ns ha explicat. Joan és un profeta que «prepararà per al Senyor un poble ben disposat» (Lluç 1,17).

Lluç ens ha indicat que Jesús va néixer en temps de Cèsar August i ara ens diu que l’emperador és Tiberi i que el seu delegat a Judea és el procurador Pilat. Aquests homes, en aparença, són els responsables de les coses; però Lluç sap que l’inesperat és sempre possible; i en aquest cas es presenta en forma de «la paraula de Déu» que va ser rebuda per Joan, en el desert. L’anunci de Joan es

formula en forma de citació del profeta Isaïes 40,3-5.

La proclamació profètica de Joan fa referència a «un baptisme de conversió per a obtenir el perdó dels pecats». Aquest missatge no sols prepara el camí de la vinguda de Jesús, sinó que anticipa l’obra de l’Església: el que fa Joan és el model de la predicació del baptisme que farà l’Església i de la seva declaració que, en Jesús, Déu perdona els pecats de les persones.

El que realment es posa en joc aquí no és altra cosa que «la salvació de Déu», que és el do de la seva presència en Jesús, que es fa present en llocs completament inesperats. El naixement de Jesús ens mostrarà que les coses poden ser molt diferents del que en principi hauríem pensat.

JOAN FERRER

Immaculada Concepció

1 lectura. Gènesi 3,9-15.20

El Senyor-Déu el cridà i li digué: «¿On ets?»

El llibre del Gènesi comença amb el gran poema de la creació, que no pretén ser una crònica d'un fet que se situa a l'origen del temps —això seria impensable per al pensament d'Israel, perquè ningú no pot estar filmant o fent una crònica d'aquest misteri— sinó que és una lloança a Déu per tot el que ha fet, que és bo. La culminació de l'obra creadora és l'home i la dona, creats a imatge del Creador. Aquesta obra mereix una lloança del mateix Déu que diu que la seva creació «era bona de debò».

Els savis de la Bíblia, però, es van sentir intrigats per saber com el mal, que tots experimentem en les nostres vides, havia arribat a fer-se present en una creació bona. Aleshores expliquen la narració del jardí: un ésser creat —una serp—, que evidentment no pertany a la història, perquè els animals no parlen, fa escoltar la seva paraula i l'home i la dona prefereixen escoltar aquesta veu a la veu del mateix Déu. Sant Agustí va anomenar aquest fet amb un terme que no apareix a la Bíblia: «el pecat original». Fàcilment podem entendre que

el pecat és escoltar una altra veu que no és la veu amorosa de Déu.

La litúrgia d'avui ens proposa d'escoltar la darrera part d'aquesta narració. És fonamental la pregunta inicial de Déu: «¿On ets?». Sovint s'ha pensat que és la pregunta del fiscal que es disposa a acusar o del jutge a punt per a condemnar, però tota la narració ens indica que és la pregunta del Pare que s'alarma quan s'adona que ha perdut el contacte visual amb els fills que estima. El sentit és: si no et veig podria ser que t'hagués passat alguna cosa i això em fa patir perquè t'estimo.

El diàleg que trobem a continuació és un testimoni de la ruptura de la solidaritat humana. Se'n deriva la vergonya i les acusacions mútues. L'harmonia original de la creació s'ha trencat.

La maledicció sols té per objecte la serp, que mossega traïdorament el taló de l'home que treballa la terra.

El relat acaba amb una promesa de vida, perquè el Déu creador amorós és el Senyor de la vida.

2 lectura. Efesís 1,3-6.11-12

Per amor ens destinà a ser fills seus per Jesucrist.

Pau sol començar les seves cartes amb una fórmula d'acció de gràcies a Déu per la seva acció en la vida de la comunitat a la qual s'adreça. La carta als Efesís, obra probablement d'un deix-

ble de Pau, comença també d'aquesta manera lloant Déu pels dons que ha fet a la humanitat. El mot «beneït» en grec es pot referir tant a un acte d'acció de gràcies o de lloança com a l'ac-

te d'atorgar un do a algú altre. D'aquí que el sentit és que Déu ha de ser beneït per les benediccions que ens ha concedit, que prenen totes les formes concebibles.

La primera constatació és que és impossible de concebre un temps en què Déu no hagués escollit la humanitat. Aquesta elecció crea un poble destinat a la santedat, perquè Déu volia que

fóssim «fills seus per Jesucrist». Tot el que ha passat ha estat possible com a resultat de la voluntat de Déu i té com a resultat la «lloança a la grandesa dels favors que ens ha concedit en el seu Estimat». Davant de l'elecció eterna de Déu a favor de la humanitat; davant de la revelació que Déu ha fet del seu Fill; davant la gràcia de Déu, l'única resposta adequada és la lloança.

3lectura. Lluc 1,26-38 El Senyor és amb tu.

L'evangeli de l'anunciació ens presenta l'inici del compliment del pla de Déu. El Déu que pregunta «¿On ets?» anhelava ser amb les persones que ha creat i realitza allò que sols Déu pot fer: l'infant que naixerà de Maria serà «Fill de Déu». El pla de Déu s'ha anat realitzant en el cor de la història «del poble d'Israel» i ara arriba a l'inici de la plenitud.

Perquè el projecte de Déu pugui arribar a bon port cal que una noia vulgui escoltar la veu de Déu, al contrari del que va passar en aquell jardí dels inicis. La noia és Maria que escolta i respon: «Sóc l'esclava del Senyor». En la Bíblia això que diu Maria no és una expressió d'humilitat sinó la decisió radical d'ad-

herir-se sense reserves al mateix Senyor.

Déu no sabia on eren Adam i Eva, però ara fa una afirmació colossal: «El Senyor és amb tu». La Mare del Messies portarà a la terra la presència definitiva de Déu, que transformarà tota la humanitat per sempre perquè «el seu regnat no tindrà fi».

Maria Immaculada és signe de la totalitat de l'amor: de l'amor de Déu que arriba a la plenitud i de l'amor d'una dona que ha escoltat de veritat la Paraula de Déu i l'ha acollida com l'única deu de vida. Els temps dels orígens arriben a la plenitud en el temps del Messies Jesús, fill de Maria.

JOAN FERRER

Diumente 3 d'Advent / C

1 lectura. Sofonies 3,14-18

El Senyor, el teu Déu, el tens a dintre, com a Salvador poderós.

L'alegria és l'emoció més benvinguda en la vida humana. És senyal que les esperances més profundes aviat es realitzaran i que les pors més temudes no s'esdevindran. L'alegria és especialment exultant quan és completament inesperada, quan irromp en la grisor de les nostres vides. Aquesta lectura de Sofonies ens parla d'aquesta mena de goig.

Segurament es tracta d'un fragment que en temps del postexili es va incorporar a les paraules de Sofonies, que probablement va viure en època de Josies (a final del segle VII abans de Crist). El conjunt del llibret de Sofonies ens presenta un panorama completament ombrívol: «Aquell dia serà d'indignació, dia de tràngol i d'angoixa, dia de destrucció i de ruïna. Serà un dia de fosca i de tenebra, un dia de negres

nuvolades» (Sofonies 1,15). Davant d'aquest panorama tenebrós, ens omple d'alegria llegir el fragment que la litúrgia ens ofereix per a ser proclamat avui.

Cal tenir en compte que les arrels d'aquest goig no provenen d'una presumpta bondat del poble de Déu, sinó de la gràcia i la benevolència de Déu: el Déu que ha jutjat Israel ara es manifesta com el qui «et renova en el seu amor», perquè ara «tens dintre teu el Senyor, rei d'Israel». Per això, el Senyor «ha fet fugir els teus enemics». Ja que ell mateix «per tu s'ha transportat d'alegria», ara, la ciutat de Jerusalem afligida podrà «alegrar-se i celebrar-ho».

L'Advent és un senyal que enmig de la foscor humana la llum brilla, perquè El qui-ve «et renova en el seu amor.»

2 lectura. Filipencs 4,4-7

Viviu sempre contents en el Senyor.

Pau escriu als cristians de Filips quan es troba empresonat en alguna ciutat del món grecoromà i els lectors ja han experimentat –o estan a punt de fer-ho– alguna mena de persecució. Fora del seu context, les exhortacions que proclamem avui semblaria que connoten una mena d'actitud mancada de realisme envers la vida, però el context històric ens força a prendre'ns el que se'ns diu de manera completament seriosa.

Hi ha tres imperatius: «Viviu sempre contents en el Senyor», «que tothom us conegui com a gent de bon tracte» i «no us inquieteu per res». Després ens exhorta a fer peticions a Déu amb acció de gràcies. I al final hi ha la promesa que «la pau de Déu (...) guardarà els vostres cors i els vostres pensaments en Jesucrist». Entremig hi ha l'afirmació sorprenent que diu que «el Senyor és a prop». Aquesta certesa vol dir que la raó profunda d'aquesta manera de viu-

re és la vinguda del Senyor, que ja és a tocar, i que portarà a acompliment els propòsits que Déu té per al món.

El text de l'apòstol no diu pas que els creients siguin estalviats de les dificultats que comporta sempre la vida –ni les minimitza–; el que Filipencs sap amb certesa és que la realitat no es

troba pas fora de control i que el resultat final és completament fora de dubte. L'antídot per a la preocupació és la pregària en «cada ocasió»: ja que el Senyor és a prop, les pregàries seran escoltades i hi ha moltíssimes raons per a l'acció de gràcies. La promesa és que «la pau de Déu» farà de sentinella de les nostres vides.

3lectura. Lluc 3,10-18 Ve el qui és més poderós que jo.

La narració que fa Lluc del ministeri de Joan ens situa en el context del que significa preparar la vinguda de Jesús: la proposta és enormement exigent i les imatges són impactants («la palla la cremarà en un foc que no s'apaga»).

L'evangeli ens demana una preparació ètica i ens formula una promesa messiànica. Davant la vinguda del Messies la qüestió és: «¿Què hem de fer?». És un reconeixement implícit de la culpa i una obertura a rebre instrucció. Tot és molt concret: cal compartir menjar i vestit; els cobradors d'impostos no han de cometre extorsions, com era habitual en el món de l'Imperi romà. La crida de Joan a la conversió abasta fins i tot als guardes, que devien ser romans o jueus col·laboradors: aquests han de renunciar a la força, a l'amenaça i als maltractes habituals en gent d'armes.

Quan la gent comença a especular si Joan no fóra el Messies, el Baptista respon amb la promesa que «el qui ve», portarà el judici de Déu mateix, expressat amb la imatge escatològica del foc i també de l'Esperit Sant. L'Esperit que es manifestarà amb forma de llengües de foc en la Pentecosta, ja actua abans del naixement de Jesús («Elisabet queda plena de l'Esperit Sant» Lluc 1,41; Simeó «va al temple, guiat per l'Esperit» Lluc 2,27).

El poder de Déu, que s'ha manifestat en els naixements sorprenents de Joan i de Jesús, aquí recorda a la gent –l'Esperit i el foc– que sols existim com a resultat directe de la voluntat de Déu.

La figura de Joan, que acabarà essent refusat i mort per causa de la seva proclamació, és també un preludi de «el qui ve», que el món també rebutjarà.

JOAN FERRER

Diumenge 4 d'Advent / C

1 lectura. Miquees 5,1-4a

De tu en sortirà el que ha de regir Israel.

El Déu d'Israel sorprèn sempre: quan tot sembla perdut o simplement insignificant i marginal, Déu intervé i canvia la realitat. Déu està disposat a foragitar el nostre pessimisme i a oferir-nos una vida nova.

Segurament els capítols 5 i 6 del llibre de Miquees són posteriors a la destrucció de Jerusalem del 587 abans de Crist. Després de l'incendi dels exèrcits enemics poca cosa es podia esperar del futur del poble de Déu: ni tan sols semblava que hi pogués haver realment un demà.

La veu del profeta, però, ens anuncia que el petit poble de Betlem, casa ancestral de la família de David, encara donarà un altre personatge que salvarà el poble.

La visita de Déu serà inesperada i plena de paradoxes: els «orígens són llunyans» i el present es presenta ple de por, però la promesa és que «Ell serà la pau».

La promesa que fa el profeta és la d'un nou rei que alliberarà el poble de Déu de la seva opressió: el naixement d'un infant serà el senyal de la fi de la servitud del poble. Quan la mare hagi tingut un fill, els qui es trobaven perduts seran restaurats a la comunitat de fe.

Notem que el nou rei de la casa de David serà un «pastor» que es presentarà amb «la majestat del seu Déu, amb la glòria del nom del Senyor». La «pau» és un do escatològic del Senyor al seu poble.

2 lectura. Hebreus 10,5-10

Déu meu, vinc a fer la vostra voluntat.

El fragment que ens proposa la litúrgia com a segona lectura per a aquest quart diumenge d'Advent és força sorprenent perquè el lligam amb l'Advent és molt poc clar. És una interpretació d'un fragment d'un salm que no és messiànic i que figura enmig d'un text que parla del sistema sacrificial de l'Antic Testament. El text, però, comença dient «Crist deia a Déu quan entrà al món» i això ens permet de reflexionar sobre el significat de l'encarnació d'una manera diferent.

La lectura ens convida a meditar el propòsit de Jesús de venir al món «a fer la vostra voluntat», que és la de Déu. L'encarnació és un misteri únic perquè Jesús obeeix radicalment les intencions divines de tal manera que tots els mitjans antics que coneixia la fe d'Israel per a demanar el perdó del pecat passen a ser obsolets. Jesús «ha inaugurat per a nosaltres un camí nou i viu» (Hebreus 10,20) a través del qual tota la nostra aproximació a Déu és redefinida.

El sistema sacrificial de l'Antic Testa-

ment, que feia que els sacrificis haguessin de ser constantment oferts de nou, indicava que els pecats no eren realment foragitats: de fet servien per a recordar als fidels la realitat del pecat. La feblesa d'aquest sistema de culte ens serveix per a entendre el que realment passa amb el misteri de l'encarnació.

Jesús, obeint la voluntat de Déu, porta a acompliment la intenció divina que ha

estat aquí des principi: Jesús –utilitzant les paraules del salm– mostra la voluntat incanviada de Déu, que només ara, per Jesús i el seu sacrifici únic a la creu («una vegada per sempre»), pot arribar a la plenitud volguda per Déu.

Nadal que s'acosta és exactament això: «una vegada per sempre» realitza el que Déu mai no havia fet.

3lectura. Lluc 1,39-45 Feliç tu que has cregut.

Lluc no indica quina és la raó de Maria per anar a visitar Elisabet. El que és clar és que el parlament d'Elisabet confirma les paraules que Gabriel havia dit a Maria i, atès que Elisabet parla «plena de l'Esperit Sant», pot ser vista com un testimoni absolutament fidel.

«Ets beneïda entre totes les dones i és beneït el fruit de les teves entranyes» certifica el que l'àngel havia dit a Maria, la noia de Natzaret: «Déu te guard, plena de la gràcia del Senyor! Ell és amb tu» (Lluc 1,28). Déu actua d'una manera que és una benedicció per a Maria. Elisabet parla de «la mare del meu Senyor» i del «fruit de les teves entranyes»: tot és una confirmació del fet que el missatger de Déu ha anunciat a Maria que serà mare. Notem la referència a Maria com «la mare del meu Senyor»: «el Senyor» és el nom que emprava la Bíblia grega per a referir-se a Déu, el nom del qual és inefable. Maria

té una missió fonamental en el pla de Déu.

Finalment, Elisabet pronuncia una benedicció per a Maria: «Feliç tu que has cregut! Allò que el Senyor t'ha fet saber, es complirà». Maria apareix com la qui actua amb una confiança activa envers Déu i no pas com qui accepta amb resignació la voluntat poderosa de Déu.

En conjunt, el fragment evangèlic confirma que les paraules de Gabriel, que semblaven increïbles, han de ser cregudes realment. La maternitat de Maria té un paper essencial en el pla de Déu: «Ets beneïda entre totes les dones». Ella és identificada com «la mare» de Jesús, el Senyor.

La gràcia que Déu ha mostrat a Maria ha fet que ella sigui proclamada «feliç» perquè és «la creient» de veritat en la Paraula de Déu.

JOAN FERRER

Nadal - Missa del dia

Aquestes notes exegetiques corresponen a la Missa del dia de Nadal. L'any passat vam publicar les corresponents a la Missa de la nit.

1 lectura. Isaïes 52,7-10

El teu Déu és rei.

El poeta-profeta anuncia en aquest passatge l'evangeli als exiliats. Hi ha un *missatger*, que travessa corrents el desert amb la primera notícia del resultat de la batalla entre el Senyor i els poders de l'Imperi. El missatger porta l'evangeli: «La bona nova, que anuncia la salvació», això vol dir que «el teu Déu és rei». Aquest fet significarà per a la ciutat de Sió, Jerusalem, una vida nova.

El *sentinella*, damunt els murs d'una Jerusalem destruïda, guaita i crida el que veu. Ja per la manera de córrer entén que porta bones notícies. Els sentinelles descobreixen que en realitat el que veuen és el retorn gloriós del Senyor. Criden d'alegria perquè l'exili a què l'imperi

neobabilònic havia sotmès els jueus s'ha acabat. Per això els sentinelles inviten a cantar i a dansar d'alegria perquè el Senyor ha *consolat* el seu poble. Això no vol dir una actitud resignada, sinó una intervenció activa, que canvia les circumstàncies de la comunitat.

El Senyor ha *redimit* Jerusalem: aquella ciutat i poble que són l'objecte privilegiat del seu amor, podrà viure la seva vida amb llibertat. En veure la força del seu poder («el seu braç sant»), els imperis canviaran les seves polítiques deshumanitzadores. El «nostre Déu» és un Déu que allibera i *salva*. Saber d'ell és sens cap mena de dubte una bona notícia per a tots els desfets de la terra.

2 lectura. Hebreus 1,1-6

En aquests dies que són els darrers, ens ha parlat en la persona del Fill.

L'inici formidable de la carta als Hebreus anuncia els grans temes de l'obra: Crist és el Fill de Déu exaltat i el seu sacrifici ha expiat els pecats. Jesús contrasta amb tots els qui han parlat anteriorment en nom de Déu –els profetes– i amb els àngels, missatgers de Déu en la història de la revelació. Cal notar, però, que és el mateix Déu qui ha parlat i que la història anterior mai no és menystinguda ni negada.

Crist és l'hereu de totes les coses i per ell Déu ja havia creat el món. Jesús es troba al principi i a la fi de la història: tot té el seu origen i la seva fi en Crist.

Jesús és l'«empremta» exacta de la naturalesa de Déu: ell és en tot com Déu i, alhora, és qui s'ha sacrificat a si mateix en favor de tots els altres éssers humans.

A continuació la lectura introdueix el

motiu de la superioritat de Jesús respecte als àngels i ho demostra aportant citacions de les Sagrades Escrip-tures que serveixen per a demostrar que

Jesús és realment el Fill de Déu i que és superior als àngels, que reben l'encàrrec d'adorar el Fill de Déu.

3lectura. Joan 1,1-18

La Llum veritable que, en venir al món, il·lumina tots els homes.

El pròleg de l'evangeli segons Joan és un text fonamental del pensament del Nou Testament. Afirmar, en un llenguatge molt acurat, la preexistència de la Paraula, que és identificada amb Déu, però que és distinta de Déu. La Paraula és l'agent de la creació i s'encarna en Jesús de Natzaret.

La qüestió que fa de bon plantejar és: ¿Com interpreta el pròleg de Joan el misteri de Nadal? ¿Què en podem aprendre, d'aquest text, sobre el naixement de l'infant de Betlem i quin significat té aquest naixement en la vida humana?

La primera cosa que hi aprenem és que en Jesús nosaltres ens trobem amb la mateixa *revelació* de Déu. La Paraula, per damunt de tot, és objecte de comunicació. En Jesús la Paraula, identificada amb Déu des del principi, ha pres forma humana i Nadal és la història del naixement de l'autocomunicació de Déu al món.

Nadal ens fa present la immensa distància que hi ha entre Déu i nosaltres i ens ensenya que sols podem conèi-

xer Déu quan ell se'ns vol donar en un acte gratuït inesperat i immerescut de revelació d'ell mateix. El Nadal és, per tant, la celebració joiosa de la decisió de Déu d'esdevenir humà en l'infant de Betlem.

La segona cosa que ens manifesta el pròleg de Joan és que la Paraula ha vingut al món, que era seu, perquè l'havia creat, però que ha estat rebutjada. Joan ens diu que la fe no es fonamenta en evidències que el món pugui reconèixer. La persona que se'ns presenta en l'evangeli, pres davant del governador romà i abandonat, és aquell en qui trobem el Creador del cel i de la terra.

Però el rebuig no és pas tota la història: hi va haver persones que van confiar en Jesús i que, per un acte recreador de Déu, van sentir que havien esdevingut fills de Déu. Era un conjunt de persones ben estrany: una dona samaritana, un oficial romà sense nom, un home nascut cec... Són algunes de les persones, com nosaltres mateixos, cridats a esdevenir la comunitat nascuda i alimentada per la revelació de Déu en Jesús, que celebrem per Nadal.

JOAN FERRER

Sagrada Família / C

1 lectura. **1 Samuel 1,20-22.24-28**

Aquest noi és el que jo vaig demanar al Senyor, i ell me'l va concedir.

Aquesta història de la infantesa de Samuel ens situa en un context que ens permetrà comprendre millor el fragment de l'evangeli que proclamem avui.

Anna se sentia desolada perquè no tenia fills. Va pregar el Senyor i el fill li fou concedit en el context d'un poble d'Israel que es trobava absolutament necessitat d'un salvador i d'un rei. Samuel, el fill que Déu concedí a Anna, farà de pont entre el passat d'Israel (mancat de rei) i el futur, centrat en la persona i la família de David (i les esperances messiàniques que se'n derivaran).

La lectura d'avui se centra en la fidelitat de la mare de Samuel i la cura amorosa que té del seu fill, do del Senyor.

Notem que en l'evangeli, la devoció a Déu de Maria i Josep es manifesta en el pelegrinatge que fan el dia de la festa

de Pasqua, però l'objectiu és sols proporcionar un context per a parlar de la veritable fidelitat de Jesús. En el cas d'Anna de la primera lectura, la fidelitat de la mare és nodriment i escalf de la fidelitat del fill Samuel.

Samuel ha estat el do que Déu ha fet a Anna i ella, en agraïment, cedeix aquest do tan anhelat a Déu de nou: «Serà d'ell tota la vida.»

En un moment de necessitat en la història del seu poble, Déu intervé. En el cas de Samuel, ell serà la persona que haurà d'identificar i investir el salvador reial que Déu ha escollit, David.

La mare Anna i el nen Samuel, davant del misteri de Déu que ha manifestat la seva generositat en el do del fill, no poden fer altra cosa que prosternar-se i adorar el Senyor.

2 lectura. **1 Joan 3,1-2.21-24**

Déu ens reconeix com a fills seus, i ho som.

Aquest fragment de la primera carta de Joan conté una constatació molt important: els creients som fills de Déu. En el context més extens, la carta desplega el tema que els qui pequen són gent sense llei que no habiten en Déu. Els creients han estat engendrats per Déu i per això són capaços de fer el que és bo i recte.

L'Antic Testament sovint representa el

poble d'Israel com a fills adoptats de Déu i vincula aquesta adopció amb l'aliança i l'exigència que Israel ha de viure com a fill de Déu. Hem de pensar que en el món antic tot girava al voltant de la família, de manera que el pare humà n'era el centre. Dir que algú és «fill de Déu» és realment revolucionari: significa un camí alternatiu per a entendre's a si mateix i per comprendre les lleialtats degudes. «Fill de Déu» és

un motiu pres de l'experiència ordinària que és capaç de traslladar-nos al fet completament extraordinari de l'evangeli, que enclou un promesa de futur que resta misteriosa –«encara no s'ha manifestat com serem»–, però que conté la llavor de la plenitud «perquè el veurem tal com és».

El segon paràgraf és difícil d'interpre-

tar. Sembla que es refereix a la grandesa de Déu, que continua estimant-nos malgrat que tot sovint ens comportem com a fills desobedients: «Déu és més gran que la nostra consciència i ell ho sap tot» (1 Joan 3,20). La voluntat de Déu és la integritat entre fe i vida: «Que creguem en el seu Fill Jesucrist i que ens estimem els uns als altres.»

3lectura. Lluç 2,41-52

¿No sabíeu que jo només podia ser a casa del meu Pare?

Els evangelis canònics, de manera sorprenent, sols contenen aquesta història de l'època de l'adolescència de Jesús. La pietat popular reflectida en els textos no canònics aportarà moltes narracions ingènues a propòsit de Jesús que juga amb altres infants fent ocells de fang, que cobraran vida. L'evangeli és d'una sobrietat absoluta, però vol manifestar que aquell noi de Natzaret demostra una saviesa prodigiosa que deixa meravellats els mestres de la Llei de Déu del temple de Jerusalem i sorpresos els seus pares.

L'evangeli, però, va més enllà d'una simple glorificació del jove Jesús. L'evangelista ens vol mostrar la continuïtat de Jesús amb les tradicions d'Israel: els seus pares «anaven cada any a Jerusalem amb la peregrinació de Pasqua».

La narració d'avui anticipa el compromís radical que l'ensenyament de Jesús demanarà als qui l'escoltin: allò que el

Jesús adult exigirà als seus seguidors, l'infant Jesús ho posa en pràctica aquí. És a dir, que les relacions de família –que són fonamentals en la vida– aquí són tractades com a matèries secundàries. La resposta de Jesús a la pregunta ansiosa de la mare: «¿No sabíeu que jo només podia ser a casa del meu Pare?» indica clarament que l'única prioritat la té la relació de Jesús amb el Déu que és realment el seu Pare. Aquesta resposta, en el context d'un món com el de Jesús, on tot estava basat en la lleialtat a les relacions familiars, és absolutament sorprenent.

L'evangelista ens diu que «ells no compregueren aquesta resposta»: la comprensió sols s'obté quan es llegeix i es rellegeix tot l'evangeli. Amb tot, Jesús demostra obediència als seus pares atès que retorna amb ells a Natzaret. Aquí hi ha el motiu de l'obediència de Jesús al manament que diu: «Honra el pare i la mare» (Èxode 20,12).

JOAN FERRER

Santa Maria, Mare de Déu

1 lectura. Nombres 6,22-27

Que el Senyor et faci veure la claror de la seva mirada.

Aquest fragment del llibre dels Nombres ens presenta la benedicció que els sacerdots d'Israel –Aharon i els seus fills–, per indicació de Déu mateix al seu servent Moisès, hauran de pronunciar sobre el poble d'Israel. La benedicció té com a finalitat produir un benestar, que és obra de Déu, i que actuarà per la mediació del nom del Senyor. El *nom* en el pensament de la Bíblia és una expressió de la mateixa persona que el porta. Conèixer el nom comporta gairebé posseir una mena de poder sobre la persona. El nom de Déu és tan poderós perquè evoca les intervencions salvadores que ha tingut al llarg de la història del poble

que ell mateix s'ha escollit. Déu, en un acte de donació gairebé impensable en el món antic, ha volgut fer conèixer el seu nom a Israel, perquè li serveixi de protecció i font de vida.

En una història que sempre és imprevisible, plena d'esperances i d'incògnites, els creients som posats a l'ombra de la benedicció divina, que és sempre eficaç i que no coneix obstacles ni frustracions.

La *mirada* del Senyor, simbolitzada per la llum, guia l'itinerari d'Israel, que es farà mereixedor del gran do messiànic de la *pau*. Els creients sabem que comptem sempre amb el nom del Senyor que ens guarda en tota situació.

2 lectura. Gàlates 4,4-7

Déu envià el seu Fill, nascut d'una dona.

Pau, en aquest fragment de la seva carta als cristians de Galàcia –una regió de la zona central de l'actual Turquia– evoca el moment de la plenitud dels temps, quan «Déu envià el seu Fill», que és home entre els homes, perquè va néixer d'una dona, com tothom. L'Església vol celebrar aquest fet, per això la festa d'avui és la celebració de la Mare de Déu, la qui dóna al món Jesús. I és l'Esperit de Jesús qui ens permet pronunciar aquell nom que ens fa fills

–«Abbà, Pare!»– perquè només els fills poden dir «Pare».

El nom de Déu a Israel era considerat tan sagrat que mai no es pronunciava; en l'Església, per do de l'Esperit, hem après a cridar Déu amb el nom de la màxima confiança, aquell amb què els infants s'adrecen al pare. Des que Jesús, el Fill de Déu, ha esdevingut el nostre germà, la nostra relació amb Déu és la de la intimitat i la de l'amor.

3lectura. Lluc 2,16-21

Trobaren Maria i Josep, amb el nen a la menjadora.

L'evangelista Lluc ens presenta el naixement de Jesús en un context força diferent del que narra Mateu. Aquí apareixen uns pastors sense nom, que es dirigeixen a Betlem, seguint la indicació d'uns àngels, missatgers de Déu.

Els pastors ens recorden David, el gran rei d'Israel, que havia estat pastor. Aquests deixen les seves feines amb els ramats i se'n van a Betlem. Hi troben l'infant amb Maria i Josep. I esdevenen evangelistes –portadors de bones noves–, que contenen el que els havien dit els àngels de l'infant. L'evangeli no diu a qui van contar el que havien sentit: ¿potser a Maria i a Josep? ¿Potser les paraules d'aquests homes humils els van servir per aprofundir en el significat d'aquest infant nascut de manera tan inusual? Notem que aquest nen prodigiós, anunciat pels àngels, té per bressol una menjadora d'animals. Això és sols el principi de la història de la manera absolutament inesperada que tindrà Déu d'exercir el seu regnat. Déu no actua de manera espectacular i utilitzant la coerció, sinó en la humilitat més completa. Jesús porta a l'acompliment aquesta manera de ser de Déu.

Maria, la humil afavorida per Déu, té una actitud de contemplació davant

del misteri del qual ella mateixa forma part. Tot el que pertany al pla de Déu ha de ser aprofundit en la meditació. El misteri és per a ser contemplat, no comprès ni explicat.

Els pastors retornen al treball, però a partir d'ara tot serà nou: la lloança i la glorificació de Déu esdevindran el nou centre de la novetat absoluta de Déu que els ha estat revelada. Les nits de vetlla al ras vigilant els ramats ja mai més no tornaran a ser el mateix.

Jesús és circumcidat, com tots els infants nascuts a Israel. La circumcisió és un senyal viu en la pròpia carn, que fa que els infants passin a formar part de la llarga història de la salvació, que culminarà en Jesús. El nom que li posaran no ha estat una elecció dels pares, sinó un encàrrec del missatger diví. Jesús significa «El Senyor salva». El seu nom és la seva missió. El seu nom ara esdevindrà part de la nostra història i expressió viva d'una presència divina molt més alta que la que prometia la benedicció dels sacerdots d'Israel.

Maria, la mare d'aquest infant, que és igual i alhora ben diferent de la resta dels homes, ofereix a la humanitat aquest nom, que és el do i la benedicció definitiva de Déu.

JOAN FERRER

D. 2 després de Nadal

1 lectura. Siràcida 24,1-2.8-12 Acampa entre els fills de Jacob.

La litúrgia d'aquest diumenge ens ofereix nous textos que ens permeten reflexionar sobre el misteri de la «Pasqua de Nadal», que és el de l'encarnació: el Verb de Déu es manifesta personalment en Jesús de Natzaret, l'infant nascut a Betlem.

El fragment del llibre de la Saviesa de Jesús, fill de Sira, ens parla de l'encarnació de la Saviesa divina. El savi de l'Antic Testament no coneix el que s'esdevindrà en Crist, però parla de la trobada que s'estableix entre el misteri de Déu a través de la seva Saviesa i la creació. La Saviesa és una qualitat divina: és el projecte que Déu ha concebut en la seva ment, que és un pla de creació i de salvació.

En aquest fragment, la Saviesa pronun-

cia un autoelogi davant del poble de Déu. Ella pertany a la transcendència i a la perfecció de Déu, però Déu l'ha enviada a l'interior del món creat, amb un destí precís: «Acampa entre els fills de Jacob, fes d'Israel la teva heretat». L'evangeli segons Joan reprèn aquesta convicció quan diu que «el qui és la Paraula es va fer home i plantà entre nosaltres el seu tabernacle».

La Saviesa, doncs, seguint el manament diví, s'establí en una terra, en una «ciutat que ell i jo estimem», Jerusalem. El savi fill de Sira ens ensenya que la Saviesa de la ment divina és comunicada a un poble de la història a fi que s'estableixi un lligam fecund —«una brotada en un poble ple de glòria»—, que ha de ser signe de salvació.

2 lectura. Efezis 1,3-6.15-18 Per amor ens destinà a ser fills seus per Jesucrist.

Pau generalment encapçala les seves cartes amb una expressió d'acció de gràcies per l'obra de Déu en la comunitat a què s'adreça. L'apòstol aquí ens ensenya que Déu ha de ser beneït per la benedicció que ell mateix ha atorgat. Arriba a l'extrem de lloar-lo per les «benediccions espirituals dalt del cel». La bondat de Déu assolix totes les formes imaginables.

Déu ha elegit els creients «abans de crear el món»; és a dir: és impossible pensar un temps en què Déu no ens

hagués escollit. Aquesta elecció «en ell» —Jesús— crea un poble «sant, irrepreensible als seus ulls». El resultat d'aquesta elecció esdevé «lloança a la grandesa dels favors que ens ha concedit en el seu Estimat». Davant de l'elecció de Déu en favor de la humanitat; davant la revelació de Déu del seu Fill, Jesucrist; davant la seva gràcia, l'única resposta apropiada és la lloança.

Pau pondera la fe dels efezis en Jesús, el Senyor, i l'amor envers tots els fidels. La seva actitud és d'agraïment envers

Déu i la petició que Déu ens concedeixi «dons espirituals» perquè «coneguem de veritat qui és ell».

Aquest fragment de la carta de l'apòs-

tol ens exhorta a donar sempre i en tota ocasió gràcies i lloança a Déu, perquè li ho devem tot i perquè això és fonamental en la nostra existència com a criatures de Déu.

3lectura. Joan 1,1-18

El qui és la Paraula es va fer home i plantà el seu tabernacle.

Jesús és la revelació de Déu: la seva mateixa Paraula comunicada a la humanitat. En aquest context nadalenc, l'evangeli ens convida a meditar sobre la decisió de Déu d'esdevenir humà.

«Llum» i «glòria» són termes associats amb la Paraula. La Llum «en venir al món, il·lumina tots els homes». La Paraula és donadora de Vida. Aquesta Llum que ve de Déu il·lumina tota l'experiència humana. La foscor mai no ha pogut vèncer la Llum.

Joan Baptista sols reflectia la Llum veritable. Ell marca el pas de la Llum anterior a l'encarnació a l'adveniment històric de la Llum en Jesús. Ell «il·lumina» tots els homes. Al llarg de tot l'evangeli segons Joan, Jesús afirmarà que és la Llum del món. Sense ell sols es pot anar a les palpentes. El pròleg de Joan ens diu que totes les persones, siguin creients o no, vivim en un món il·luminat per la Llum, de la mateixa manera que tothom viu en un món creat per la Pa-

raul. La crida que rebem és a confiar en la Llum, a caminar en ella i ser «fills de la Llum» (Joan 12,36).

En l'evangeli veiem que hi ha una poderosa oposició de les tenebres a la missió de Jesús. Les tenebres arribaran fins i tot a fer morir Jesús crucificat, però no podran vèncer la força de la Llum.

El darrer fragment de l'evangeli d'avui constata allò que ja deia el llibre de l'Èxode: «Déu, ningú no l'ha vist mai». Moisès va poder veure sols «l'esquena» de Déu; ara, de manera absolutament inesperada, Déu és vist en el «Fill únic».

La visió de la glòria divina ha estat possible perquè «la Paraula es va fer home i plantà entre nosaltres el seu tabernacle». L'afirmació és una referència a la presència de Déu enmig del seu poble, pelegrí en el desert cap a la Terra Promesa. En la humanitat de Jesús, la comunitat cristiana ha contemplat la veritable glòria divina que Moisès anhelava de poder veure.

JOAN FERRER

Epifania del Senyor

1 lectura. Isaïes 60,1-6

Sobre teu clareja com l'alba la glòria del Senyor.

Israel, al llarg de la història, ha passat per profunds períodes de fosc (l'exili a Babilònia, per exemple). Ara arriba l'època de la llum. Aquesta llum, no prové de si mateix, sinó que és un do de Déu.

El profeta presenta la vinguda poderosa del Senyor, com la vinguda de la llum. Aquesta llum és glòria –la seva presència forta i densa– que brilla enmig del món. Israel mateix esdevé signe de la presència de Déu. La profecia que avui llegim ens converteix en testimonis del moviment d'Israel de la foscor a la llum; de la desesperació a l'esperança; de la consternació al benestar.

Israel rep un imperatiu: «Alça't!» que, de fet, és una invitació. No és una nova càrrega sinó una bona nova: l'invita a tornar a la terra d'on prové. A partir d'ara, per causa del do de la presèn-

cia del Senyor, Jerusalem exercirà una mena de magnetisme envers les nacions. S'està produint una cosa nova que Israel no podia esperar ni creure: una processó interminable de pobles de tot el món que es dirigeixen a Jerusalem.

La llum del Senyor posa fi a l'exili. El poeta-profeta imagina un món en què els oblidats –els fills i filles de Jerusalem– ara són retornats a casa seva, enmig del seu poble. Israel, al llarg de la seva història, havia estat sempre un poble de segona categoria, enmig de veïns poderosos i rics. Ara les coses han canviat: les riqueses exòtiques de les nacions, que abans no es podien ni somiar, ara són regalades al poble de Déu, perquè és el lloc de la llum que brilla sobre el món. Cal notar, però, que la riquesa de les nacions és portada a Jerusalem per adorar el Senyor, per «cantar la seva grandesa».

2 lectura. Efeis 3,2-3a.5-6

Tots els pobles, en Jesucrist, tenen part en la mateixa herència.

Pau diu als efeis que ha rebut de part de Déu la missió de comunicar-los la seva gràcia, és a dir, la seva benvolença. Per una revelació –un do gratuït i inesperat de Déu–, l'Apòstol ha conegut un «misteri secret», que ara fa conèixer als cristians de la comunitat d'Efes. Es tracta d'una realitat secreta que sols ara, en el temps present, ha estat revelat. Les generacions d'abans no poden ser criticades, perquè elles no ho podien saber.

Aquest misteri és que «des d'ara, per l'evangeli, tots els pobles, en Jesucrist, tenen part en la mateixa herència, formen un mateix cos».

Aquest misteri té una importància fonamental: és Evangeli. Els pobles pagans ara han passat a formar part de l'herència que Déu ha concedit a la humanitat per Jesucrist. Ara, jueus i gentils, formen un mateix cos.

3lectura. Mateu 2,1-12

¿On és el rei dels jueus que acaba de néixer?

La història dels mags, que apareix en l'evangeli de Mateu just al costat de la narració de Nadal, indica que l'evangeli traspasa les fronteres jueves i que té una dimensió universal.

El terme «mags» suggereix que aquests homes eren savis sacerdots de Pèrsia, experts en astrologia i en la interpretació dels somnis. Es caracteritzen per la seva sincera i persistent recerca de l'infant que ha nascut com a «rei dels jueus». Actuen de manera ben ingènua, atès que no dubten pas a presentar-se a Herodes per fer-li preguntes sobre un rei rival. Els savis i escribes al servei d'Herodes acaben revelant de manera ben irònica que l'infant cercat ha nascut a Betlem.

En el viatge els mags són clarament conduïts per Déu: una estrella d'Orient i el text de Miquees els guien vers el seu objectiu. Quan han de deixar Betlem un somni els indica que han de prendre una altra ruta a fi d'evitar de tornar-se a trobar amb Herodes.

L'estada dels mags a Betlem és marcada per la gran alegria, l'adoració de l'infant i l'oferiment de regals. Es tracta de presents cars, propis de la reialesa.

El text no ens dóna indicis sobre els

motius que van moure els mags, simplement ens diu que van adorar el rei d'Israel, un infant amb la seva mare. Aquests mags sols compleixen les Sagrades Escripures –Isaïes i els salms, com el que proclamem avui en la litúrgia–. La vinguda dels no-jueus a Betlem es veu que forma part del pla diví, de les promeses anunciades des dels temps antics. D'alguna manera són una anticipació de la promesa feta per Jesús ressuscitat als apòstols de fer deïxebles de totes les nacions.

Els mags representen els no-jueus que adoren Jesús; i Herodes representa els poders imperials que conspiren i amenacen, però que finalment són burlats pel rei Jesús.

Jesús en tota la narració no fa ni diu res, però n'és el protagonista. Tot gira al voltant de l'afirmació que Jesús és el rei d'Israel. El text de Miquees diu que la seva missió és «pasturar» el seu poble, amb amor; contràriament al poder ferotge de l'Imperi.

La salvació ve a través de Jesús, el rei dels jueus, que aconsegueix els somnis dels profetes, però arriba a persones de totes les nacions, que s'han deixat guiar vers ell.

JOAN FERRER

Baptisme del Senyor / C

1 lectura. Isaïes 40,1-5.9-11

Aquí teniu el vostre Déu.

En el llibre d'Isaïes, el poema que proclamem avui assenyala la fi del llarg exili del poble d'Israel a Babilònia. Aquests versos contenen un missatge nou, completament inesperat després del terrible silenci en què ha viscut el poble exiliat. Déu assegura que la sort de l'oblidat poble de Judà és a punt de canviar. No és pas d'estranyar que tots els evangelis citin parts d'aquest poema, que és aplicat a la novetat radical que comença en la història de Jesús.

Déu parla de nou en el silenci i la desolació de l'exili. La primera paraula que escoltem és «consoleu»: el missatge que Déu fa sentir a l'exili és una paraula de benestar, confiança i solidaritat. El nou decret diu que Jerusalem ja ha pagat prou per la seva culpa i que serà alliberada de la presó i se li permetrà de tornar a casa. Es tracta d'un anhelat però improbable anunci d'alliberament. Jerusalem és a punt d'acabar el seu desolat estat d'abandonament.

El missatger enviat ha de parlar fort i

clar. El «missatger que anuncia la Bona Nova» és l'evangelista que fa saber l'«evangeli» de la victòria i del retorn a casa de Déu. L'herald ha d'anunciar el decret nou de Déu que canviarà decidivament la història i el destí de la comunitat que escolta. La paraula que ha de ser dita sense cap mena de vergonya és «aquí teniu el vostre Déu». Aquell qui semblava que havia estat vençut ara es manifesta en la glòria. La paraula del missatger vol mostrar Déu fent coses noves, quan res no semblava possible.

La nova disposició de Déu és evident en la colossal processó a través del desert per fer possible un nou començament de la comunitat d'Israel. El llenguatge és sorprenent: Déu es presenta com un guerrer poderós –«el seu braç domina tota cosa»–, que, alhora, és tan gentil com un pastor i tan tendre com una mainadera, que té cura dels febles i dels vulnerables. El poble que no tenia futur ara, de manera inesperada, és consolat pel Déu poderós i tendre.

2 lectura. Titus 2,11-14; 3,4-7

S'ha revelat l'amor de Déu, que vol salvar tots els homes.

Aquest fragment de la carta de Titus celebra l'aparició gloriosa de la gràcia de Déu. El text és singular perquè connecta de manera explícita la gràcia amb la resposta ètica que aquesta comporta.

L'autor comença indicant que «s'ha revelat l'amor de Déu, que vol salvar tots els homes». És un sumari perfecte de la història que s'ha revelat en Jesucrist: és una epifania de l'amor de Déu, que té com a objectiu salvar la humanitat.

La gràcia de Déu, però, té un impacte en la manera de viure la vida. La gràcia crea una disciplina en la vida que es manifesta de tres maneres. En primer lloc –en una formulació negativa– en el fet que «abandonem la impietat i els desigs mundans». Els oients originaris eren pagans, que adoraven coses que no eren Déu. L'experiència cristiana, però, no és una llista de prohibicions, perquè la segona conseqüència de la gràcia consisteix a viure de manera positiva en «sobrietat, justícia i pietat». La sobrietat és l'autocontrol, que vol dir ser raonable o sensible. La pietat és la

devoció i respecte amb què cal que ens adrecem a Déu.

La tercera disciplina està dirigida vers el futur: la gràcia ensenya als creients a esperar que «es compleixi feliçment la nostra esperança, que es manifesti la glòria de Jesucrist».

La segona part d'aquesta lectura ens recorda que l'amor salvador de Déu no és una cosa que les nostres obres hagin pogut merèixer sinó un do de «la seva bondat que ens salva» per l'aigua del baptisme i pel poder de l'Esperit que per Jesucrist ha estat vessat sobre els creients.

3lectura. Lloc 3,15-16.21-22

Ets el meu Fill, el meu estimat; en tu m'he complagut.

Tots els evangelis sinòptics narren el baptisme de Jesús i el relacionen d'alguna manera amb Joan Baptista. Marc mostra Joan que constata la seva inferioritat respecte al qui ve després d'ell. Mateu va més enllà i indica que és Joan qui té necessitat de ser batejat per Jesús. I Lloc encara va més lluny, atès que dóna la notícia de l'empresonament de Joan just abans de la narració del baptisme de Jesús, de manera que –sorprendentment– no ens dóna el nom de qui va batejar Jesús.

El baptisme de Jesús es troba en una relació essencial amb l'Esperit Sant. L'Esperit s'ha manifestat plenament actiu des de l'inici de l'evangeli segons Lloc: Gabriel ha anunciat que Joan, ja des d'abans del seu naixement, queda-

rà ple de l'Esperit; el mateix missatger de Déu diu a Maria que «l'Esperit Sant vindrà sobre teu i el poder de l'Altíssim et cobrirà amb la seva ombra; per això el fruit que naixerà serà sant i l'anomenaran Fill de Déu» (Lloc 1,35); Elisabet proclamarà la lloança de Maria «plena de l'Esperit Sant» (Lloc 1,41). L'Esperit també és el causant que l'infant Jesús es trobi amb Simeó al temple (Lloc 2,27).

En l'escena del baptisme hi trobem la veu del Déu, Jesús i l'Esperit: la plenitud de la presència del misteri de Déu que és Trinitat. Aquest fragment ens assegura que el ministeri de Jesús deriva de l'Esperit Sant i que el mateix Jesús és el Fill de Déu.

JOAN FERRER